

V Bruseli 6. októbra 2021
(OR. en)

12368/21

ENV 710
IND 264
PROCIV 123

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	29. septembra 2021
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2021) 599 final
Predmet:	SPRÁVA Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní a účinnom fungovaní smernice 2012/18/eú o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok v období 2015 – 2018

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 599 final.

Príloha: COM(2021) 599 final

V Bruseli 29. 9. 2021
COM(2021) 599 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

O VYKONÁVANÍ A ÚČINNOM FUNGOVANÍ SMERNICE 2012/18/EÚ
O KONTROLE NEBEZPEČENSTIEV ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ S PRÍTOMNOSŤOU
NEBEZPEČNÝCH LÁTOK V OBDOBÍ 2015 – 2018

OBSAH

ÚVOD.....	2
1. SÚHRN SPRÁV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV	3
1.1. Štatistiky o podnikoch	3
1.1.1. Počet podnikov	3
1.1.2. Vonkajšie havarijné plány	5
1.1.3. Informácie pre verejnosť	7
1.1.4. Kontroly	8
1.1.5. Zákaz prevádzky, sankcie a ďalšie donucovacie nástroje	9
1.2. Štatistiky o závažných haváriách	10
2 ĎALŠÍ POSTUP NA ZLEPŠENIE PREDCHÁDZANIA PRIEMYSELNÝM HAVÁRIÁM	13
3 ZÁVERY	15

ÚVOD

Závažné havárie s prítomnosťou nebezpečných látok predstavujú významnú hrozbu pre ľudí a životné prostredie. Také havárie navyše často spôsobujú značné hospodárske straty a narúšajú udržateľný rast. Chemické látky zároveň zohrávajú zásadnú úlohu vo väčšine našich každodenných činností, keďže sú súčasťou prakticky každého zariadenia, ktoré používame, prispievajú k našim dobrým životným podmienkam, ochrane nášho zdravia a našej bezpečnosti alebo poskytujú riešenia nových problémov prostredníctvom inovácie. V snahe minimalizovať súvisiace riziká sú potrebné opatrenia na predchádzanie závažným haváriám s prítomnosťou nebezpečných látok a na zabezpečenie primeranej pripravenosti, prevencie a reakcie v prípadoch, keď k takým haváriám napriek všetkému dôjde.

V oznámení o Európskej zelenej dohode sa od Komisie požaduje, aby zintenzívnila spoluprácu s členskými štátmi na zlepšení predchádzania priemyselným haváriám¹. Okrem toho v akčnom pláne nulového znečisťovania² Komisia oznámila, že bude ďalej upevňovať svoju podporu členským štátom, napríklad pokiaľ ide o posudzovanie rizík podnikov s cieľom zintenzívniť preventívne opatrenia a o dôsledky možných havárií.

Smernica 2012/18/EÚ³ o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok (ďalej len „smernica Seveso III“) vytvára príslušný rámec pre opatrenia na zníženie rizík s cieľom predchádzať závažným haváriám a obmedziť ich dôsledky. Je to najnovšia generácia „právnych predpisov Seveso“ a nadobudla účinnosť 1. júna 2015. V porovnaní s jej predchodcami sa v nej posilňujú ustanovenia o účasti a informovanosti verejnosti, územnom plánovaní, prístupe verejnosti k spravodlivosti a zavádzajú sa prísnejšie normy kontroly s cieľom zabezpečiť, aby sa bezpečnostné predpisy účinne vykonávali.

V súlade s článkom 21 ods. 2 členské štáty každé štyri roky predkladajú Komisii správu o vykonávaní tejto smernice. V tejto správe sú zhrnuté informácie poskytnuté členskými štátmi za obdobie 2015 – 2018 podľa článku 29 (v tom čase bolo Spojené kráľovstvo ešte členom Európskej únie).

Táto správa pozostáva z dvoch častí:

- V časti I sú zhrnuté informácie poskytnuté členskými štátmi o vykonávaní smernice Seveso. Oddiel 1.1 sa týka informácií zhromaždených prostredníctvom dotazníka⁴, ktorý bol zameraný na skôr zistené problémové oblasti. Cieľom tohto súhrnu je posúdiť úroveň vykonávania a zistiť prípadné nedostatky, ktoré treba riešiť. V oddiele 1.2 sú tieto informácie doplnené údajmi o haváriách, ktoré vyplývajú z analýzy databázy veľkých havárií (eMARS⁵), prevádzkovanvej oddelením pre

¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Európska zelená dohoda ([COM/2019/640 final/2](#)).

² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Cesta k zdravej planéte pre všetkých, Akčný plán EÚ: „Dosahovanie nulového znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy“ ([COM/2021/400 final](#)).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ zo 4. júla 2012 o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, ktorou sa mení a dopĺňa a následne zrušuje smernica Rady 96/82/ES (Ú. v. EÚ L 197, 24.7.2012, s. 1 – 37).

⁴ 2014/896/EÚ: Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 10. decembra 2014, ktorým sa stanovuje formát, pomocou ktorého majú členské štáty informovať o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok [oznámené pod číslom C(2014) 9335].

⁵ Systém hlásení o veľkých haváriách (<https://emars.jrc.ec.europa.eu>).

nebezpečenstvá závažných havárií Spoločného výskumného centra Európskej komisie.

- V časti II sú uvedené predpokladané opatrenia, ktoré Komisia predloží na spoluprácu s členskými štátmi s cieľom ešte zlepšiť predchádzanie priemyselným haváriám, a to aj riešením nedostatkov pri vykonávaní.

Podobne ako v prípade predchádzajúcich hodnotení Komisia zverila analýzu správ členských štátov, ako aj ďalších relevantných údajov externému poskytovateľovi služieb. Správa poskytovateľa⁶ obsahuje podrobnú analýzu poskytnutých informácií vrátane analýzy za každý členský štát a ďalších dostupných informácií.

Verejne dostupné sú všetky príspevky 28 členských štátov, ako aj dotazník a správy týkajúce sa predchádzajúcich vykazovaných období⁷.

1. SÚHRN SPRÁV ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

Všetkých 28 členských štátov⁸ predložilo Komisii svoje štvorročné správy za obdobie 2015 – 2018.

1.1. Štatistiky o podnikoch

1.1.1. Počet podnikov

Členské štáty v roku 2018 nahlásili celkovo 11 776 podnikov, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice Seveso III (pozri *graf 1*). Oproti predchádzajúcemu vykazovanému obdobiu (2012 – 2014), na konci ktorého bolo nahlásených 11 297 podnikov, ide o nárast (o 479 podnikov). Krajinami s najväčším podielom týchto podnikov boli Nemecko (31 %), Francúzsko (11 %), Taliansko (8 %), Spojené kráľovstvo (8 %) – stále členský štát EÚ počas príslušného vykazovaného obdobia – a Španielsko (7 %).

Pomer podnikov vyššej úrovne^a podnikov nižšej úrovne⁹ bol počas vykazovaného obdobia takmer stabilný, v priemere 43 % (5 090 podnikov) predstavovali podniky vyššej úrovne a 57 % (6 686 podnikov) predstavovali podniky nižšej úrovne.

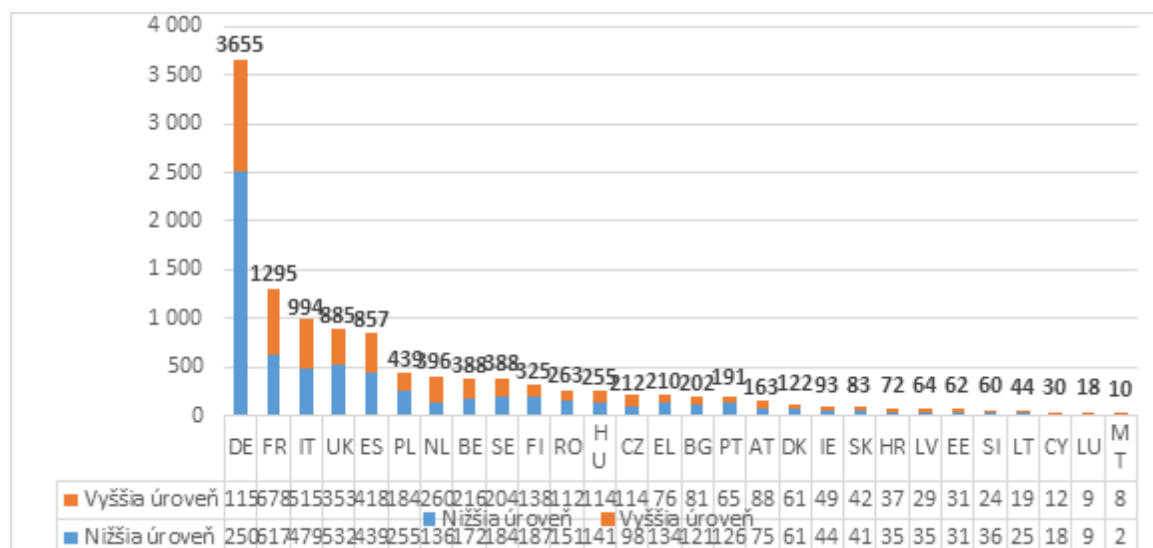
⁶ <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>.

⁷ <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>.

⁸ V období 2015 – 2018 bolo Spojené kráľovstvo členským štátom EÚ.

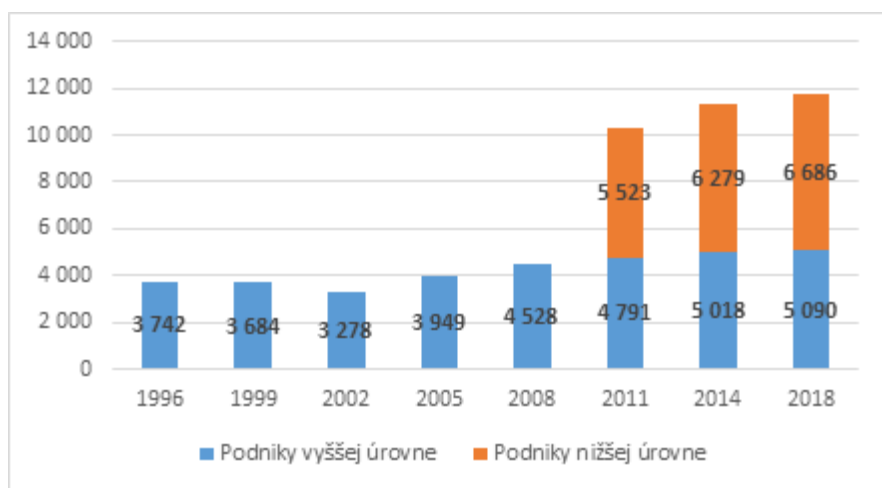
⁹ Smernica sa vzťahuje na podniky, v ktorých môžu byť prítomné nebezpečné látky (napríklad počas spracovania alebo skladovania) v množstvách prekračujúcich určité prahové hodnoty. Podľa objemu prítomných nebezpečných látok sa podniky rozdeľujú na nižšiu a vyššiu úroveň, pričom na vyššiu úroveň sa uplatňujú prísnejšie požiadavky.

Graf 1: Počet podnikov Seveso v roku 2018

Ako ukazuje *Graf 2*, je možné pozorovať pomalý, ale stály nárast počtu podnikov, na ktoré sa vzťahuje smernica. Tento údaj je potrebné dať do kontextu s tromi kolami rozširovania EÚ počas tohto obdobia (v rokoch 2004, 2007 a 2013) a so zvýšením počtu nebezpečných látok, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice Seveso III po revízii smernice Seveso II v roku 2012. Údaje o podnikoch nižšej úrovne sa nahlasovali až od vykazovaného obdobia 2009 – 2011.

Graf 2: Vývoj počtu nahlásených podnikov¹⁰

Spomedzi činností použitých na kategorizáciu podnikov Seveso sa štyri činnosti týkajú takmer 45 % podnikov:

1. všeobecná výroba a distribúcia chemických látok (1 850 podnikov = 15,1 %)

¹⁰ Údaje z rokov 1996 a 1999 nie sú úplne porovnateľné vzhľadom na lišiace sa vymedzenie podnikov a zariadení. Viaceré zariadenia v tom istom podniku mohli byť nahlásované jednotlivo, čo vysvetľuje zdanlivý pokles v roku 2002. Okrem toho sa v smernici Seveso III zmenila klasifikácia nebezpečných látok.

2. výroba, dodávanie a distribúcia elektrickej energie (1 606 podnikov = 13,2 %)
3. skladovanie paliva (1 190 podnikov = 9,8 %)
4. veľkoobchodné a maloobchodné skladovanie a distribúcia (930 podnikov = 7,6 %)

1.1.2. Vonkajšie havarijné plány

V článku 12 smernice Seveso III sa požaduje, aby prevádzkovatelia poskytli príslušným orgánom informácie potrebné na vypracovanie vonkajších havarijných plánov pre podniky vyššej úrovne. Tieto plány sú dôležité, keďže umožňujú rýchlu a koordinovanú reakciu na závažné havárie a zohrávajú podstatnú úlohu pri minimalizovaní ich účinkov.

Musia sa aj preskúmať a otestovať v intervaloch, ktoré nesmú byť dlhšie ako tri roky.

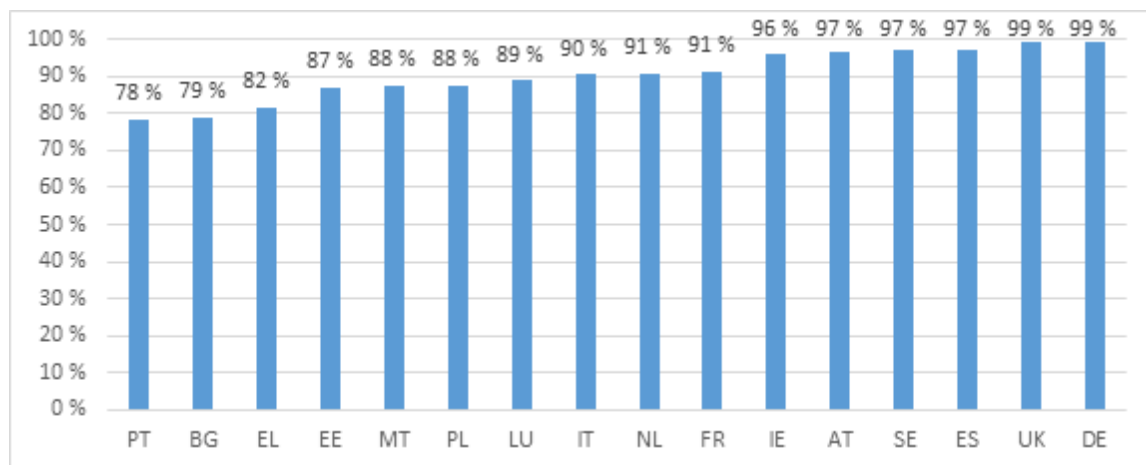
1.1.2.1. Vypracovanie vonkajších havarijných plánov

Ako ukazuje *Graf 3*, na konci vykazovaného obdobia boli vonkajšie havarijné plány vypracované pre väčšinu podnikov vyššej úrovne. Na konci obdobia 2015 – 2018 malo vonkajší havarijný plán v priemere 91 % podnikov vyššej úrovne. Vonkajší havarijný plán nemali 4 % podnikov, keďže príslušné orgány rozhodli na základe článku 12 ods. 8 smernice Seveso III, že vzhľadom na informácie uvedené v bezpečnostnej správe sa neuplatní požiadavka na vypracovanie vonkajšieho havarijného plánu.

Najbežnejší argument, na ktorý sa príslušné orgány odvolávajú pri odôvodnení nevypracovania vonkajšieho havarijného plánu, je, že na základe ich hodnotenia by dôsledky závažnej havárie neprekročili hranice priestorov podniku a/alebo by nepredstavovali potenciálne riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie. Ďalším uvádzaným vysvetlením bolo, že v niektorých prípadoch sa na scenáre havárií vzťahujú iné plány reakcií na núdzové situácie (napríklad plány pre núdzové situácie v morskom a pobrežnom prostredí alebo plán reakcie príslušného hasičského zboru).

Zostávajúcich 5 % podnikov vyššej úrovne (t. j. vyše 200 podnikov vyššej úrovne z EÚ) nemalo vonkajší havarijný plán, čo naznačuje nedodržanie ustanovení smernice Seveso III. V porovnaní s predchádzajúcim vykazovaným obdobím, keď nemalo vonkajší havarijný plán 12 % podnikov vyššej úrovne, však ide o zlepšenie.

Graf 3: Podiel podnikov vyššej úrovne, pre ktoré boli počas vykazovaného obdobia vonkajšie havarijné plány vypracované alebo sa pre ne nevyžadovali¹¹

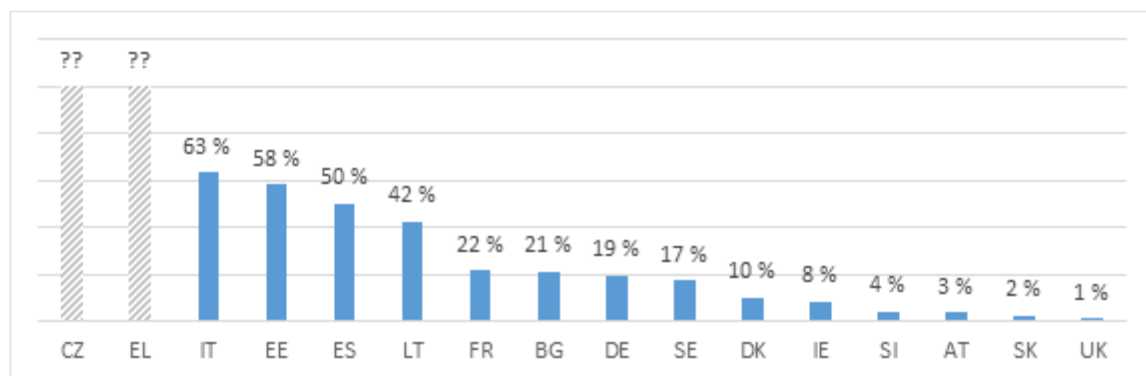
1.1.2.2. Testovanie a preskúmanie vonkajších havarijných plánov

Pokiaľ ide o článok 12 ods. 6 smernice Seveso III a povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby sa vonkajšie havarijné plány preskúmali, otestovali a v prípade potreby aktualizovali v primeraných intervaloch nie dlhších ako tri roky, počas vykazovaného obdobia 2015 – 2018 sa v porovnaní s predchádzajúcimi vykazovanými obdobiami ukazuje mierne zlepšenie. Vo vykazovanom období 2006 – 2008 bolo totiž preskúmaných a otestovaných 60 % vonkajších havarijných plánov. V období 2009 – 2011 sa tento podiel zvýšil na 73 % a do konca roka 2014 dosiahol hodnotu 75 %. Vo vykazovanom období 2015 – 2018 bolo z celkového počtu 5 090 podnikov vyššej úrovne otestovaných 77 % vonkajších havarijných plánov.

Komisia poznamenáva, že situácia sa v jednotlivých členských štátoch líši: väčšina členských štátov plne dodržiava ustanovenia smernice Seveso III týkajúce sa testovania a preskúmania vonkajších havarijných plánov, kým niektoré ďalšie členské štáty vykazujú veľmi vysokú mieru neplnenia povinností. Nahlásené informácie sú znázornené v Graf 4.

¹¹ Poznámka: Členské štáty, ktoré v grafe nie sú uvedené, nahlásili splnenie povinnosti vypracovať vonkajšie havarijné plány pre podniky vyššej úrovne.

Graf 4: Vonkajšie havarijné plány neotestované počas obdobia 2015 – 2018¹²

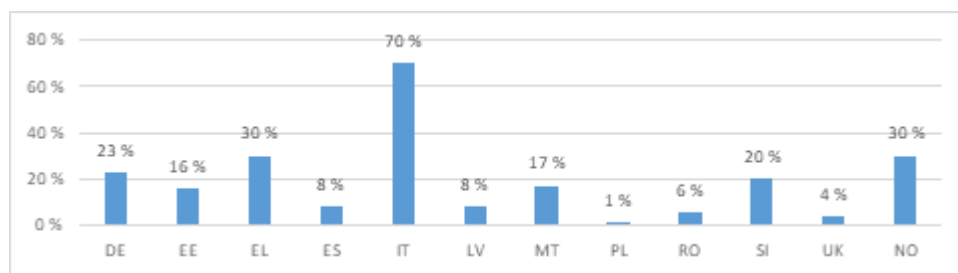
1.1.3. Informácie pre verejnosť

Podľa článku 14 ods. 1 musia členské štáty zabezpečiť, aby mala verejnosť neustály prístup k informáciám uvedeným v prílohe V, a to aj v elektronickej forme.

Celkovo 17 členských štátov uchováva informácie o všetkých podnikoch neustále prístupné, a to aj v elektronickej forme, a v prípade potreby ich aktualizuje. Zostávajúcich 11 členských štátov nepostupovalo úplne v súlade s článkom 14 ods. 1¹³, aj keď tieto informácie sú verejnosti prístupné na požiadanie.

Členské štáty boli požiadané, aby nahlásili podiel podnikov, v prípade ktorých informácie uvedené v prílohe V k smernici neboli sprístupnené. Tieto informácie sú znázornené v Graf 5.

Graf 5: Podiel podnikov, v prípade ktorých informácie uvedené v prílohe V **nie** sú neustále sprístupnené¹⁴.

¹² Poznámka: Členské štáty, ktoré v grafe nie sú uvedené, nahlásili otestovanie všetkých vonkajších havarijných plánov počas obdobia 2015 – 2018. Grécko a Česká republika nahlásili testovanie iba časti zo všetkých vonkajších havarijných plánov, neuviedli však, koľko ich nebolo testovaných, preto sú v grafe označené sivou farbou.

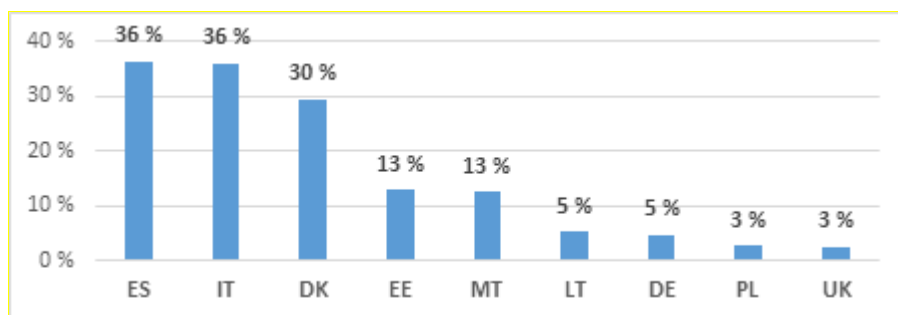
¹³ Postupy v prípade nesplnenia povinnosti sa začali alebo sa začínajú proti tým členským štátom, v prípade ktorých nesúlad s článkom 14 ods. 1 vyplýva z nesprávnej transpozície. V iných otázkach nesúladu bude Komisia ďalej prešetrovať základné dôvody tohto nesúladu. Ak by také nedostatky, ktoré vedú k zvýšeniu rizika havárií, a teda ohrozujú ciele smernice, boli výsledkom skôr štrukturálnych než jednorazových problémov, Komisia prípadne zváži začatie konania o nesplnení povinnosti.

¹⁴ Poznámka: Členské štáty, ktoré v grafe nie sú uvedené, nahlásili, že informácie všetkých podnikov na ich území uvedené v prílohe V sú neustále prístupné.

V článku 14 ods. 2 sa navyše vyžaduje, že len v prípade podnikov vyššej úrovne členské štáty zabezpečia, aby všetky osoby, ktoré by mohli byť pravdepodobne dotknuté závažnou haváriou, pravidelne dostávali informácie o bezpečnostných opatreniach a o tom, ako sa majú správať v prípade závažnej havárie, a to bez toho, aby si tieto informácie museli vyžiadať.

Takéto informácie sprístupnilo verejnosti celkovo 92 % podnikov vyššej úrovne. V porovnaní s 81 % podnikov vyššej úrovne, ktoré tieto informácie sprístupnili vo vykazovanom období 2012 – 2014, ide o nárast o 11 %. Poskytnuté informácie týkajúce sa tohto aspektu vykonávania sú znázornené v *Graf 6*.

*Graf 6: Celkový počet a percentuálny podiel (%) podnikov vyššej úrovne, v prípade ktorých **neboli** aktívne sprístupnené verejnosti informácie o bezpečnostných opatreniach a o tom, ako sa osoby majú správať v prípade havárie.*¹⁵

1.1.4. Kontroly

V článku 20 smernice Seveso III sa od členských štátov požaduje, aby zaviedli systém kontrol a program kontrol pre všetky podniky. V podnikoch vyššej úrovne sa majú kontroly vykonávať každých dvanásť mesiacov a v podnikoch nižšej úrovne každých tridsaťšesť mesiacov, pokiaľ nie je zavedený program kontrol založený na systematickom posudzovaní nebezpečnosti.

Podľa článku 20 ods. 5 systematické posúdenie nebezpečnosti príslušných podnikov musí byť založené aspoň na potenciálnych vplyvoch dotknutých podnikov na ľudské zdravie a životné prostredie, ako aj na dodržiavaní požiadaviek smernice Seveso III v minulosti. Tieto kritériá zabezpečia prinajmenšom rovnakú úroveň účinnosti, aká existuje v prípade kontrol vykonávaných na ročnom alebo trojročnom základe. Toto ustanovenie sa vzťahuje na podniky vyššej aj nižšej úrovne.

V prípade potreby sa zohľadňujú aj konkrétne zistenia z kontrol vykonaných podľa iných právnych predpisov Únie.

Podľa údajov nahlásených príslušnými orgánmi počas tohto posledného vykazovaného obdobia sa vo väčšine podnikov vyššej úrovne (v 3 556 z celkového počtu 5 090 podnikov vyššej úrovne) kontroly doteraz vykonávali na ročnom základe (pozri *Graf 7*). V prípade ostatných podnikov je program kontrol vrátane frekvencie prehliadok v podniku založený na systematickom posúdení nebezpečenstva závažnej havárie v dotknutom podniku.

¹⁵ Poznámka: Členské štáty, ktoré v grafe nie sú uvedené, nahlásili, že všetky podniky na ich území poskytli také informácie verejnosti.

Graf 7: Podiel podnikov vyššej úrovne, v ktorých vykonáva kontroly členský štát

Pokiaľ ide o podniky nižšej úrovne, v takmer všetkých (v 6 140 z celkového počtu 6 686 podnikov nižšej úrovne) sa kontroly vykonávajú každé tri roky (pozri Graf 8). V prípade ostatných podnikov je program kontrol vrátane frekvencie prehliadok v podniku založený na systematickom posúdení nebezpečenstva závažnej havárie v dotknutom podniku.

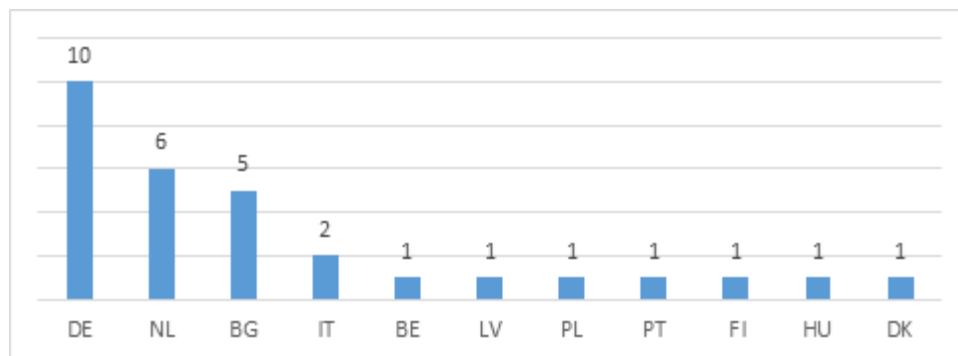
Graf 8: Podiel podnikov nižšej úrovne, v ktorých vykonáva kontroly členský štát

1.1.5. Zákaz prevádzky, sankcie a ďalšie donucovacie nástroje

Podľa článku 19 smernice Seveso III členské štáty zakážu prevádzku každého podniku, ak opatrenia prijaté prevádzkovateľom na účely prevencie závažných havárií a zmiernenie ich následkov majú vážne nedostatky, napríklad okrem iného závažné zlyhanie pri prijímaní potrebných opatrení stanovených v správe o kontrole. Okrem toho sa v článku 28 členským štátom poskytuje možnosť určiť sankcie za porušovanie vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa smernice Seveso III. Sankcie musia byť účinné, primerané a odradzujúce.

Väčšina členských štátov počas vykazovaného obdobia nenahlásila zákaz prevádzky žiadneho podniku z dôvodu vážnych nedostatkov opatrení prijatých prevádzkovateľom na účely prevencie závažných havárií a zmiernenie ich následkov (pozri Graf 9: Celkový počet podnikov, ktorých prevádzka bola počas vykazovaného obdobia zakázaná

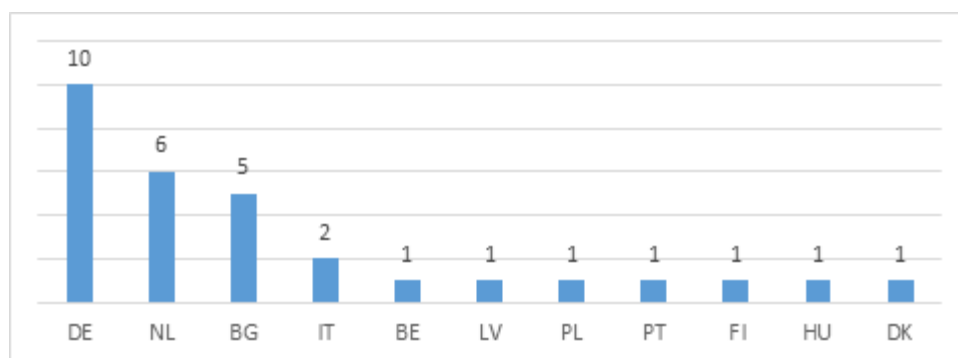

Graf 10). Celkovo bolo počas vykazovaného obdobia zaznamenaných 8 207 donucovacích opatrení. Doposiaľ najviac prípadov nahlásilo Holandsko (4 023) a Rumunsko (3 586).

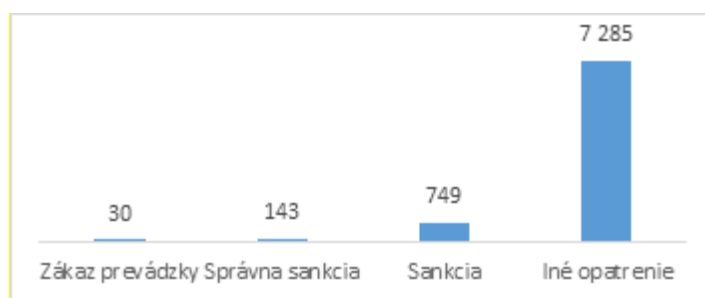
Niektoré členské štáty poskytli podrobné údaje o celkovej sume uplatnených sankcií (napríklad Slovensko 25 250 EUR a Lotyšsko 6 335 EUR).

Vo všeobecnosti sa pred opatreniami na presadzovanie uprednostňujú nápravné opatrenia, ako je vydávanie varovaní. Užšia spolupráca s prevádzkovateľmi všeobecne funguje dobre, takže donucovacie opatrenia a sankcie zvyknú byť výnimkou.

Graf 9: Celkový počet podnikov, ktorých prevádzka bola počas vykazovaného obdobia zakázaná

Graf 10: Celkový počet nahlásených donucovacích opatrení podľa druhu opatrenia

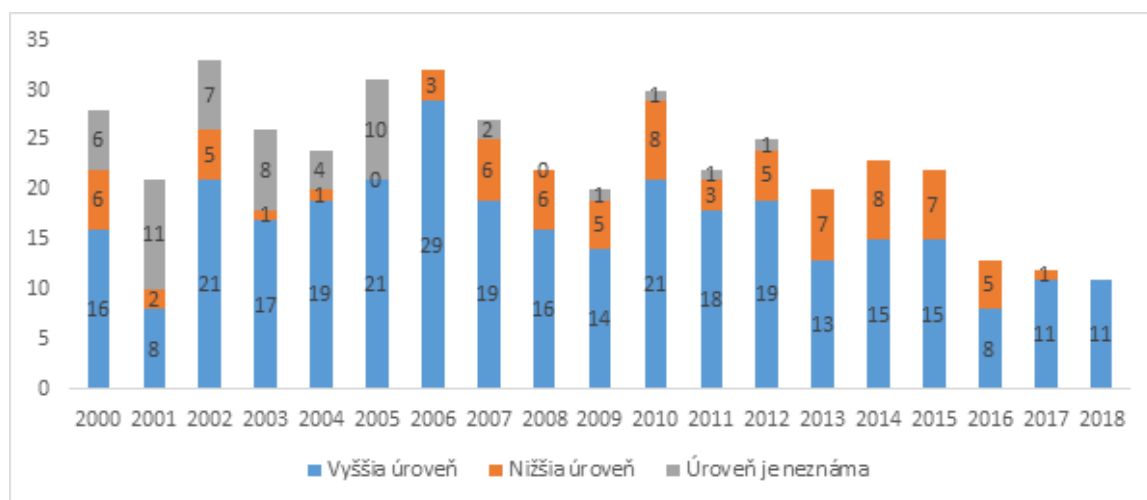
1.2.Štatistiky o závažných haváriách

Počet závažných havárií je jedným z kľúčových ukazovateľov pri hodnotení celkovej účinnosti smernice Seveso III, pokiaľ ide o minimalizáciu počtu takých havárií a ich škodlivých dôsledkov. Podľa článku 18 členské štáty informujú Komisiu o závažných haváriách, ktoré spĺňajú kritériá stanovené v prílohe VI a ku ktorým došlo na ich území.

V rokoch 2000 až 2018 bolo v databáze eMARS zaregistrovaných celkovo 518 havárií. Z týchto 518 havárií bolo 442 (85 %) identifikovaných ako závažné havárie spĺňajúce kritériá uvedené v prílohe VI k smernici Seveso III. Ako ukazuje *Graf 11*, celkový počet závažných havárií v uplynulých rokoch vykazuje stabilný trend, napriek rastúcemu počtu podnikov, na ktoré sa vzťahuje smernica Seveso III. V období 2005 – 2015 bol počet havárií na základe overených údajov menší než 25 ročne v prípade celkovo 11 776 podnikov, na ktoré sa vzťahujú požiadavky uvedené v smernici¹⁶.

Nasledujúce údaje ukazujú, že smernica Seveso III výrazne prispieva k dosiahnutiu nízkej frekvencie závažných havárií, a to aj s ohľadom na veľmi vysokú mieru industrializácie v EÚ. Všeobecne sa považuje aj za referenčný štandard politiky v oblasti priemyselných havárií a v mnohých krajinách sveta slúži ako legislatívny vzor.

Graf 11: Počet závažných havárií za obdobie 2000 – 2018, ktoré spĺňajú aspoň jedno kritérium z prílohy VI

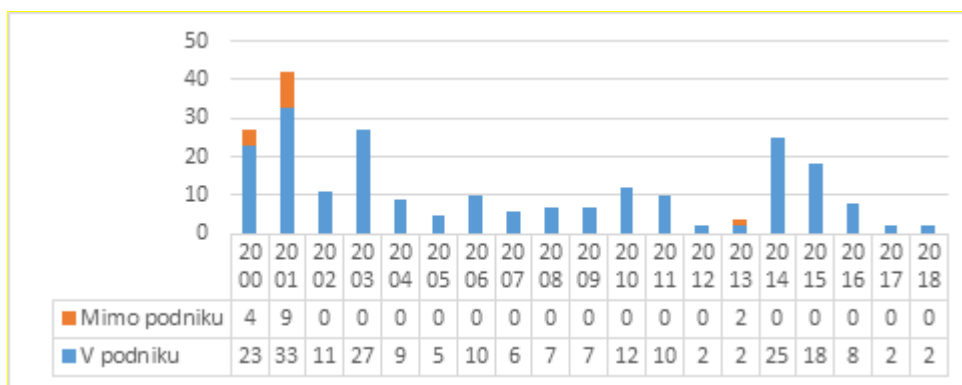

Hoci v uplynulých rokoch bol počet úmrtí v dôsledku závažných havárií s prítomnosťou chemických látok značne nízky, ešte nedávno, v rokoch 2014 a 2015, bol počet týchto úmrtí oveľa vyšší, čo poukazuje na dôležitosť zachovávania opatrnosti tvárou v tvár rizikám havárií s prítomnosťou chemických látok (pozri *Graf 12* a *Graf 13*).

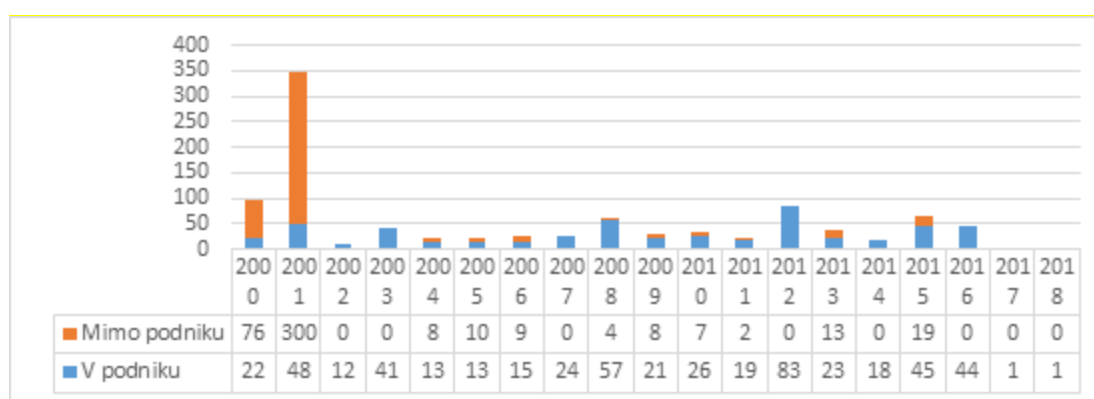
¹⁶

Táto správa sa týka obdobia 2015 – 2018, informácie poskytnuté členskými štátmi za roky 2016 – 2018 by sa však mali čítať opatrne, pretože informácie v databáze eMARS sú pravdepodobne neúplné, vzhľadom na oneskorenia pri prešetrovaní, vnútorné preskúmania a preklady.

Graf 12: Počet úmrtí v podnikoch a mimo podnikov v rokoch 2000 – 2018

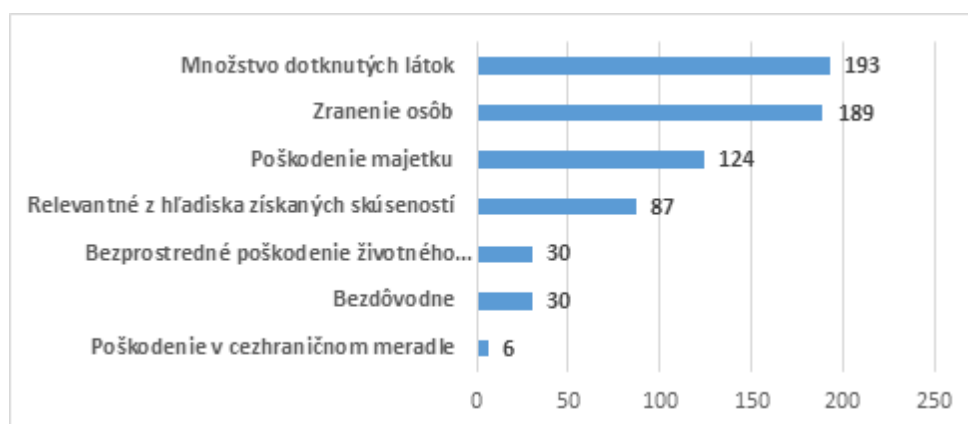
Graf 13: Počet zranení v podnikoch a mimo podnikov v rokoch 2000 – 2018

Najbežnejšie uvádzané kritériá hlásenia závažnej havárie Komisii, zo šiestich kritérií stanovených v prílohe VI, sa počas celého obdobia 2000 – 2018 nezmenili a sú to tieto:

- množstvo dotknutej látky,
- zranenie osôb,
- poškodenie majetku.

Graf 14: Kritériá nahlasovania závažných havárií do databázy eMARS v období 2000 – 2018^{17, 18}

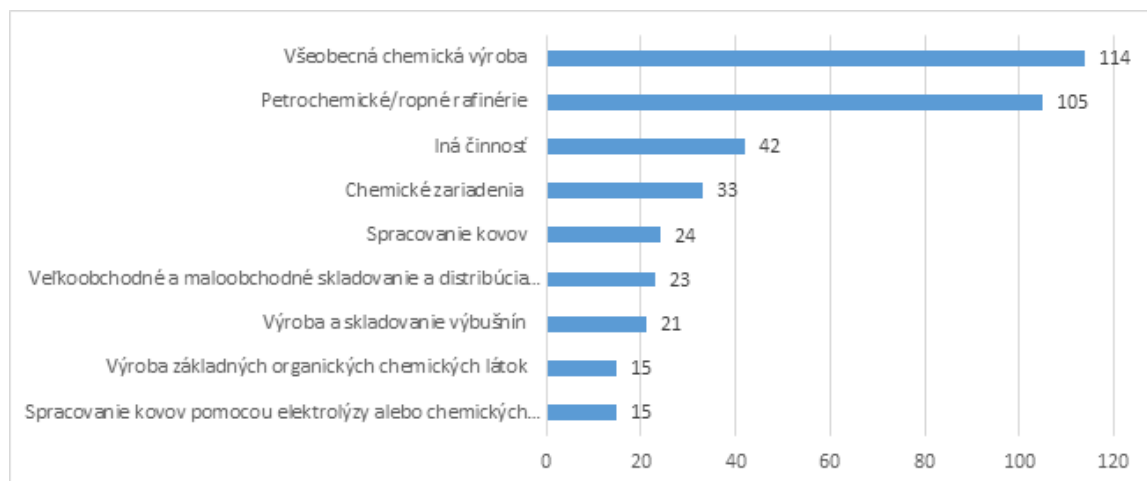

¹⁷ Súčet kritérií nahlasovania je vyšší než celkový počet nahlásených havárií, pretože každá havária môže spĺňať viaceré kritériá.

¹⁸ Kritériá hlásenia závažnej havárie Komisii stanovené v prílohe VI.

Pokiaľ ide o dotknutú priemyselnú činnosť, zhromaždené údaje ukazujú, že najväčšia pravdepodobnosť vzniku závažných havárií je v odvetví chemickej výroby (114 veľkých havárií) a v odvetviach petrochemického a ropného rafinovania (105 veľkých havárií) (pozri Graf 15).

Graf 15: Počet havárií a incidentov v rokoch 2000 – 2018 podľa druhu činnosti

2 ĎALŠÍ POSTUP NA ZLEPŠENIE PREDCHÁDZANIA PRIEMYSELNÝM HAVÁRIÁM

Údaje nahlasované členskými štátmi o vykonávaní smernice Seveso III poskytujú užitočné informácie pre určovanie opatrení potrebných na ďalšie zlepšovanie predchádzania priemyselným haváriám. Na tento účel boli určené tri hlavné opatrenia, ktoré umožnia zmysuplné posúdenie príslušného rozsahu pôsobnosti:

1. zlepšenie vykonávania a dodržiavania,
2. zlepšenie a zefektívnenie nahlasovania,
3. posilnenie výmeny získaných skúseností a osvedčených postupov medzi členskými štátmi a Komisiou.

Zlepšenie vykonávania a dodržiavania smernice Seveso III

Smernicu Seveso III museli členské štáty transponovať do svojich právnych režimov do 1. júna 2015. Keďže 16 členských štátov nevykonalo transpozíciu včas, Komisia začala v období 2015 – 2017 postupy v prípade nesplnenia povinnosti. Všetky veci boli následne uzavreté po oznámeniach transpozičných opatrení.

Komisia takisto dôsledne monitorovala správnu transpozíciu smernice. Problémy s transpozíciou boli zistené v 16 členských štátoch a na ich riešenie sa začali alebo sa začínajú postupy v prípade nesplnenia povinnosti.

Hoci sa situácia z roka na rok celkovo zlepšuje, ako to ukazuje analýza správ členských štátov, Komisia zistila určité nedostatky a bude prešetrovať základné dôvody nesúladiu (napríklad pokiaľ ide o vonkajšie havarijné plány a informácie pre verejnosť).

Ak by také nedostatky, ktoré vedú k zvyšovaniu rizika havárií, a teda ohrozujú ciele smernice, boli výsledkom skôr štrukturálnych než jednorazových problémov, Komisia prípadne zváži začatie konania o nesplnení povinnosti¹⁹.

Zlepšenie a zefektívnenie nahlasovania

Komisia bude pokračovať v práci na zlepšovaní a zefektívňovaní procesu nahlasovania, ako aj na maximalizovaní synergie prepájaním rôznych databáz obsahujúcich údaje o priemyselných podnikoch. Cieľom je zvyšovať relevantnosť a kvalitu údajov poskytovaných členskými štátmi a zároveň znižovať administratívnu záťaž.

Po prvé Komisia chce zlepšiť databázu hlásení o veľkých priemyselných haváriách (eMARS²⁰), ktorá v súčasnosti obsahuje obmedzené informácie o širších, dlhodobějších sociálno-ekonomických dôsledkoch (napríklad strata alebo poškodenie majetku, dlhodobé poškodenie životného prostredia, strata pracovných miest, strata dobrého mena, dlhodobý vplyv na okolie), keďže nahlasované informácie sa spravidla týkajú bezprostredných dôsledkov (napríklad zranení a úmrtí). Podrobnejšie posudzovanie sociálno-ekonomických a environmentálnych vplyvov havárií je dôležité pre lepšie zmiernenie dlhodobých dôsledkov závažných priemyselných havárií.

Po druhé Komisia chce zlepšiť nahlasovanie „*prípádov bezprostrednej hrozby závažných havárií*“. To sú incidenty, počas ktorých nedošlo k poškodeniu majetku ani k zraneniu osôb, ale pri ktorých ku škode alebo k zraneniu mohlo ľahko dôjsť. Preto je to hodnotný zdroj informácií pre výmenu získaných skúseností v rámci EÚ.

Po tretie nahlasovanie závažných priemyselných havárií z uplynulých rokov je pravdepodobne neúplné v dôsledku času potrebného na úplné súdne vyšetrovanie a ťažkostí so zabezpečovaním dvojstupňového nahlasovania v rámci terajšieho systému nahlasovania. Systém nahlasovania by sa mal v budúcnosti zlepšiť tak, aby uľahčil dvojstupňové nahlasovanie prostredníctvom 1. krátkej predbežnej správy predloženej krátko po vzniku havárie a 2. úplnej správy predloženej po vykonaní všetkých relevantných vyšetrovaní.

Napokon zavedenie viacerých štatistických ukazovateľov do nahlasovania členskými štátmi (napríklad o počte kontrolórov a kontrol) by umožnilo lepšie plniť požiadavky stanovené v smernici. To by boli ďalšie dôležité informácie, najmä pokiaľ ide o získané skúsenosti v záujme zlepšenia predchádzania priemyselným haváriám, a mohli by byť aj užitočným zdrojom informácií pre rámec monitorovania a výhľadu nulového znečistenia.

Posilnenie výmen medzi členskými štátmi a Komisiou

Práca so získanými skúsenosťami zo závažných priemyselných havárií a z kontrol sú kľúčové prvky na zachovanie kultúry bezpečnosti v priemysle v celej Európskej únii a na zlepšenie predchádzania haváriám a zmiernenie ich následkov.

¹⁹ V súlade s prioritami presadzovania, ako sa stanovuje v oznámení Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva, C(2016) 8600 final.

²⁰ Portál Minerva oddelenia pre nebezpečenstvá závažných havárií, Súbor technických informácií a nástrojov na podporu politiky EÚ v oblasti kontroly závažných nebezpečenstiev v chemickom priemysle, <https://emars.jrc.ec.europa.eu/en/emars/accident/search>.

Komisia vykonáva dôležité úlohy týkajúce sa predchádzania priemyselným haváriám. Ide predovšetkým o prípady analyzovania priemyselných havárií, poskytovania podpory členským štátom pri analýze rizík a dôsledkov, riadenia technickej pracovnej skupiny pre kontrolu a poskytovania nástrojov kontroly. Táto práca musí v záujme plnenia cieľov stanovených v Európskej zelenej dohode pokračovať a musí sa posilňovať.

Počas obdobia, ktorého sa táto správa týka, Komisia v prípade potreby úzko spolupracovala s členskými štátmi na zlepšovaní budovania ich kapacity a na vymedzovaní rámca pre opatrenia, ktoré sa uplatnia pri zlepšovaní predchádzania priemyselným haváriám. V nadchádzajúcich rokoch by to mohlo zahŕňať ďalšiu podporu pre nahlasovanie prípadov bezprostrednej hrozby závažných havárií, začlenenie nahlasovania dlhodobých vplyvov a podporu chápania sociálno-ekonomických a environmentálnych vplyvov havárií.

Postupný pokrok v oblasti riadenia rizík chemických látok (napríklad identifikácia látok vzbudzujúcich veľmi veľké obavy, vymedzenie kritérií pre nevyhnutné použitia²¹, návrh na poverenie Komisie úlohou vykonávať audity v členských štátoch), ktorý sa očakáva ako výsledok vykonávania Európskej zelenej dohody, predovšetkým akčného plánu nulového znečisťovania a súvisiaceho oznámenia Chemikálie – stratégia udržateľnosti²², ďalej rozšíri znalosti potrebné na lepšie predchádzanie priemyselným haváriám.

3 ZÁVERY

Smernica Seveso III, ktorá sa vzťahuje približne na 12 000 podnikov, v ktorých sa môžu nachádzať nebezpečné látky, zohráva dôležitú úlohu pri smerovaní EÚ s vysokou mierou industrializácie k napĺňaniu ambície nulového znečisťovania prostredníctvom predchádzania priemyselným haváriám. V období 2005 – 2015 bol počet závažných havárií v EÚ každoročne v priemere nižší než 25 ročne, pričom ich vplyvy neustále klesali. Táto smernica sa všeobecne považuje za referenčný štandard politiky v oblasti priemyselných havárií a v mnohých krajinách sveta slúži ako legislatívny vzor.

Z analýzy správ členských štátov vyplýva, že takmer vo všetkých oblastiach (informovanosť verejnosti, vypracovanie vonkajších havarijných plánov, počet zranení atď.) došlo v porovnaní s údajmi nahlasovanými v predchádzajúcich obdobiach k zlepšeniu vykonávania ustanovení smernice Seveso III.

Každá havária však je haváriou a potrebné je ďalšie úsilie na zlepšenie prevencie, ako sa k tomu vyzýva v Európskej zelenej dohode a v akčnom pláne nulového znečisťovania. Komisia preto zintenzívni svoje úsilie na podporu riadneho vykonávania ustanovení smernice Seveso III a v prípade potreby prijme opatrenia na jej presadzovanie s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto ustanovenia účinne dodržiavali a aby poskytovali očakávané prínosy pre životné prostredie a ľudské zdravie. Komisia posilní aj spoluprácu s členskými štátmi s cieľom zlepšovať predchádzanie priemyselným haváriám.

²¹ Pri zohľadnení vymedzenia pojmu nevyhnutné použitia v [Montrealskom protokole o látkach, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu](#), ktorý bol zavedený s cieľom posúdiť, či je používanie určitej chemikálie naozaj nevyhnutné. Je pritom potrebné uvedomiť si, že rozsah chemikálií, na ktoré sa vzťahuje regulačný rámec chemikálií v EÚ, je oveľa širší než špecifický rozsah chemikálií, na ktoré sa vzťahuje Montrealský protokol.

²² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti, Na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok, [\[COM\(2020\) 667 final\]](#).

Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie a Generálne riaditeľstvo pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ budú v tejto súvislosti vyvíjať synergie medzi smernicou Seveso III a mechanizmom Únie v oblasti civilnej ochrany s cieľom zlepšiť prevenciu, pripravenosť a reakciu v prípade veľkej priemyselnej havárie. Toto úsilie smeruje k nadchádzajúcej práci s cieľom umožniť začlenenie elektronického systému na vyhľadávanie informácií o podnikoch typu Seveso (eSPIRS) do Globálneho systému varovania a koordinácie pre katastrofy²³, aby sa prevádzkovateľom a príslušným orgánom členských štátov umožnilo dostávať výstrahy v situácii, keď by mohla vzniknúť závažná priemyselná havária. Komisia (Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie a Spoločné výskumné centrum) a Európska environmentálna agentúra takisto začnú pracovať na zlepšení a zefektívnení povinností nahlasovania pre podniky a v prípade závažných havárií. Oddelenie pre nebezpečenstvá závažných havárií Spoločného výskumného centra bude aj naďalej poskytovať vedeckú a technickú podporu členským štátom, predovšetkým v rámci technickej pracovnej skupiny pre kontroly a programu vzájomných spoločných návštev.

V tejto správe sú uvedené najnovšie zhromaždené údaje a jej cieľom je objektívne informovať o skutočnom stave fungovania smernice Seveso III a o pokroku dosiahnutom z hľadiska jej cieľov. Spolu s informáciami, ktoré budú poskytnuté v budúcej správe týkajúcej sa obdobia 2019 – 2022, to Komisii umožní posúdiť potrebu revízie rozsahu pôsobnosti smernice v roku 2023, ako sa to požaduje v článku 29 ods. 1.

²³

<https://www.gdacs.org/>.